

Beslutningsforslag nr. B 143

Folketinget 2024-25

Fremsat den 27. februar 2025 af Lisbeth Bech-Nielsen (SF), Sigurd Agersnap (SF), Karsten Filsø (SF), Leila Stockmarr (EL), Rosa Lund (EL) og Trine Pertou Mach (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om at indføre et forbud mod bankers udlån til fossile selskaber, der ekspanderer

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2025 at fremsætte et lovforslag, der i overensstemmelse med »Parisaf-talens« mål indfører et forbud mod bankers udlån, herunder nye lån, tegningsgarantier og refinansiering af eksisterende udlån, til fossile selskaber, der udvider med nye olie- eller gasfelter, nye kulminer, kulmineudvidelser eller nye kulkraftværker.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget er en revideret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 45, folketingsåret 2022-23 (2. samling).

Den ene amerikanske bank efter den anden har trukket sig fra globale klimaalliancer (»Six big US banks quit net zero alliance before Trump inauguration«, theguardian.com, den 8. januar 2025). Det sker på et kritisk tidspunkt, hvor vi kun har 5 år til at knække udledningskurven og halvere de globale udledninger. Hvis de amerikanske banker bakker ud, må europæiske banker træde til.

Når banker giver lån til et selskab, er det en direkte kapitalindsprøjtning og kan være med til f.eks. at finansiere udviklingen af et nyt oliefelt. Derfor er der store udledninger knyttet til fossile udlån. Forskning viser, at det har betydelig reducerende effekt på de globale udledninger, når banker begrænser lån til fossile selskaber (»What Happens When Banks Ditch Coal: The Impact Is 'More Than Anyone Thought'«, library.hbs.edu, den 18. april 2023). Dansk regulering kan inspirere til lignende handling i andre lande, hvilket samlet set vil lægge pres på fossile selskaber, der ønsker at ekspandere, da finansieringsmulighederne forventeligt vil blive kraftigt reduceret. I takt med at banker på tværs af landegrænser trækker sig fra ekspanderende fossile selskaber, vil kapitalomkostningerne stige og dermed vanskeliggøre projekternes gennemførelse. Det vil i sig selv tilskynde til en afvikling af de klimabelastende aktiviteter.

Desuden vil et forbud mod udlån til fossil ekspansion bidrage til at styrke den finansielle stabilitet i Danmark. Ifølge Danmarks Nationalbank risikerer banker at lide tab, hvis de har givet lån til virksomheder, hvis ressourcer eller produktionsapparat mister værdi som følge af den grønne omstilling – også kaldet for strandede aktiver (»Klimaforandringer kan smitte af på den finansielle stabilitet«, nationalbanken.dk, den 2. december 2019). Et forskningsstudie har f.eks. estimeret, at halvdelen af verdens fossile aktiver vil blive værdiløse allerede i 2036 (»Half world's fossil fuel assets could become worthless by 2036 in net zero transition«, theguardian.com, den 4. november 2021). Et udlånsforbud vil derfor ikke blot udgøre et vigtigt bidrag til den grønne omstilling, men vil også være udtryk for rettidig omhu, da det kan være med til at sikre finansiell stabilitet i takt med verdens omstilling mod klimaneutralitet.

Status på danske bankers fossile udlån

Beslutningsforslaget fremsættes på baggrund af rapporten »Banking on Thin Ice«, som er en fælles udgivelse på tværs af en række organisationer under Nordic Center for Sustainable Finance fra januar 2025 (»Banking on Thin Ice«, Katrine Ehnhuus og Emma Oehlenschläger, Nordic Center for Sustainable Finance, januar 2025). I rapporten kortlægges bl.a. danske bankers investeringer og udlån til fossile selskaber, og det dokumenteres, at Danske Bank er stoppet med at give lån til olie- og gasselskaber, der i strid med klimavidenskaben udvikler nye olie- og gasfelter. Tidligere har Danske Bank udlånt milliarder af kroner til den type selskaber, men er altså stoppet på baggrund af en politik, som banken ved-

tog i 1. kvartal 2023 (»Vender på tallerken: Danske Bank afviser nye udlån til udskældt olieagt«, finans.dk, den 23. januar 2023). Et halvt år efter lancerede Nykredit en lignende politik, som også begrænser Nykredits mulighed for at give lån til fossile selskaber (»Nykredit lukker for nye lån til fossile brændsler«, nykredit.dk, den 18. september 2023).

Ovennævnte eksempler er udtryk for en positiv udvikling i finanssektoren. Desværre er det ikke alle banker med hovedsæde i Danmark, som har vedtaget en tilsvarende klimapolitik for deres engagementer i fossile selskaber. Det gælder f.eks. Jyske Bank, der i november 2024 er registreret for at have medvirket til et samlet lån med andre banker på 5 mia. dollar til oliegianten Equinor (»Our debt and credit ratings«, equinor.com). Jyske Banks lån har tilsyneladende ikke medvirket til at skubbe Equinor i en grønnere retning. Kort efter udlånet blev underskrevet, annoncerede Equinor, at de vil halvere deres plan for grønne investeringer (»Norwegian firm lobbying to open Rosebank oilfield halves green investments«, theguardian.com, den 5. februar 2025). Derudover er Equinor ved at udvikle nye olie- og gasfelter med over 2 milliarder tønder olieækvivalenter, hvilket strider imod det Internationale Energiagenturs (IEA) grænser for, hvor meget ny olie og gas der er tilladt inden for 1,5 °C-målsætningen (»Finance Data«, Urgewald, gogel.org).

Forbud mod udlån til fossil ekspansion

Kul, olie og gas står for 75 pct. af verdens drivhusgasudledninger, og derfor er det afgørende, at vi omstiller os fra fossile brændsler i tråd med den beslutning, som verdens ledere traf på COP 28 (»Causes and Effects of Climate Change«, FN, www.un.org).

De tre største bankers samlede balance er mere end dobbelt så stor som Danmarks årlige bnp (»Nøgletal for nationalregnskabet (BNP), Danmarks Statistik, www.dst.dk). Dermed har bankerne en betydelig rolle at spille i realiseringen af ambitionen om at vende pengestrømmene, så de understøtter en transition væk fra fossile brændsler i overensstemmelse med »Parisaftalen«.

I Danmark har vi underskrevet »Parisaftalen«, hvormed vi også har forpligtet os på at vende pengestrømmene, så de understøtter målet om 1,5 °C, jf. aftalens artikel 2.1.c (»Paris Agreement«, United Nations, 2015). Ifølge både IPCC og IEA er det uomtvisteligt, at etableringen af nye olie- og gasfelter, nye kulminer og kulmineudvidelser og nye kulkraftværker, herunder også finansieringen heraf, vil være uforenelig med »Parisaftalen«, da det vil bringe os over 1,5 °C. Derfor skal vi som land sikre, at hverken offentlige eller private pengestrømme understøtter selskaber, der foretager den type fossile udvidelser.

Forslaget tager udgangspunkt i IEA's 1,5 °C-scenarie, som balancerer målet om klimaneutralitet i 2050 med hensynet til økonomisk vækst og forsyningssikkerhed. Da verden fortsat er afhængig af fossile energikilder frem mod 2050,

må der nødvendigvis stadig investeres i drift af eksisterende felter, men IEA slår fast, at de eksisterende felter indeholder tilstrækkeligt med kul, olie og gas til at sikre forsyningen frem mod 2050. Dette gør sig stadig gældende trods forsyningskrise og ambitionen om uafhængighed af russisk gas («What does the current global energy crisis mean for energy investments», International Energy Agency, iea.org, den 13. maj 2022). Det kan derfor ikke forsvares at udlåne til selskaber, som søger at ekspandere deres fossile forretninger, specielt ikke i lyset af IEA's anbefaling om en gradvis udfasning af fossile brændsler, som i dag udgør 80 pct. af verdens samlede energiudbud, og som skal reduceres til 20 pct. i 2050.

Bankerne har som en del af klimapartnerskabet givet tilsagn om at fremme grønne lån og investeringer («Køreplan for finanssektorens klimapartnerskab – Sammenfatning og anbefalinger», Regeringens klimapartnerskaber, finansdanmark.dk, marts 2020). Klimarådet har imidlertid i denne sammenhæng konkluderet, at der er behov for, at regeringen gør »en større indsats for at etablere rammebetingelser, der kan begrænse de sorte investeringer, fremfor kun at have fokus på at fremme de grønne investeringer« (»Vende private investeringer fra sort til grøn«, Klimarådet, november 2022).

Forslagsstillerne foreslår derfor, at regeringen pålægges at fremsætte et lovforslag om et forbud mod bankers udlån, herunder nye lån, tegningsgarantier og refinansiering af eksisterende udlån, til selskaber, der ekspanderer deres fossile forretninger. Udlånsforbuddet bør omfatte bankers udlån til fossile selskaber, der i strid med IEA's anbefalinger etablerer nye olie- eller gasfelter, nye kulminer, kulmineudvidelser eller nye kulkraftværker.

Et sådant forbud vil udgøre et væsentligt dansk bidrag til at nå »Parisaftalens« målsætninger i overensstemmelse med klimaloven, ligesom det vil gøre Danmark til et foregangsland på området, hvilket kan tjene til inspiration til handling for andre lande.

Forslagsstillerne henviser til Finanstilsynet, som i et svar til Folketingets Erhvervsudvalg fastslår, at national lovgiv-

ning på området er muligt (Erhvervsudvalget, alm. del – svar på spørgsmål 196, folketingsåret 2021-22).

Forslagets konsekvenser for banker og samfund

Et udlånsforbud vil kun påvirke danske banker, der fortsat udlåner til fossile selskaber, der udvider med nye olie- eller gasfelter, nye kulminer, kulmineudvidelser eller nye kulkraftværker. De danske bankers nuværende udlån til fossil ekspansion udgør kun en lille procentdel af deres samlede balance, hvorfor forslaget vurderes at have meget lave eller ingen omkostninger for bankerne, som fortsat vil kunne udlåne til andre kunder. Tværtimod forventes forslaget at understøtte sektorens igangværende grønne udvikling, sikre, at alle banker kommer med, og skabe en mere lige spillebane for de aktører, der har valgt at gå forrest.

Forslaget forventes ikke at have konsekvenser for dansk erhvervsliv, da vi ikke har danske selskaber, som udvider deres fossile forretning på de nævnte områder. Dansk erhvervsliv vil altså fortsat have adgang til finansiering fra de danske banker.

Forslaget er desuden socialt retfærdigt og rammer ikke almindelige mennesker. Meget af klimadebatten handler om, hvad vi hver især kan gøre. Det er vigtigt, men kun meningsfuldt, hvis vi også sikrer os, at den finansielle sektor også løfter sit ansvar. Det er ikke fair, at den enlige mor vender hver en vare i Netto, for at se om den er produceret og transporteret klimavenligt, mens hendes bank låner flere hundrede millioner kroner ud til et olieselskab, hvis planlagte olieekspansion vil udlede mange gange Danmarks årlige udledninger.

Et udlånsforbud vil placere Danmark som suverænt foregangsland på bæredygtig finans, og det vil vise omverdenen, at vi er villige til at sætte handling bag løftet på COP 28 om at omstille os væk fra fossile brændsler. På den måde kan vi inspirere til handling i andre lande og i de kommende COP-forhandlinger.

Skriftlig fremsættelse

Lisbeth Bech-Nielsen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at indføre et forbud mod bankers udlån til fossile selskaber, der ekspanderer.

(Beslutningsforslag nr. B 143)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.